

Ô nhiễm không khí - Mối đe dọa toàn cầu ngày càng hiện hữu

07:56 27/12/2025

Ô nhiễm không khí đang nổi lên như một trong những thách thức môi trường nghiêm trọng nhất đối với nhân loại trong thế kỷ XXI.

Báo cáo Chất lượng không khí thế giới năm 2025 của tổ chức IQAir cho thấy bức tranh đáng lo ngại: chỉ vỏn vẹn 7 quốc gia đáp ứng được ngưỡng PM2.5 an toàn theo khuyến nghị của Tổ chức Y tế thế giới (WHO), trong khi hơn 90% số quốc gia còn lại ghi nhận mức ô nhiễm vượt xa tiêu chuẩn cho phép. Theo WHO, mỗi năm có khoảng 7 triệu ca tử vong sớm liên quan trực tiếp đến ô nhiễm không khí, và gần như toàn bộ dân số thế giới đang phải hít thở bầu không khí không đạt chuẩn.

Ô nhiễm không khí đang là vấn đề toàn cầu.

Các nghiên cứu tổng hợp được công bố trên những tạp chí khoa học uy tín như *The Lancet* và *Nature* chỉ ra rằng châu Á tiếp tục là “tâm điểm” của khủng

hoảng ô nhiễm không khí toàn cầu. Không chỉ có mức độ phơi nhiễm cao, khu vực này còn ghi nhận số ca tử vong liên quan ô nhiễm không khí lớn nhất thế giới. Năm 2025, nhiều đô thị đông dân như New Delhi, Kolkata (Ấn Độ), Tehran (Iran) hay Baghdad (Iraq) liên tục phải đóng cửa trường học, hạn chế các hoạt động ngoài trời khi chỉ số chất lượng không khí vượt ngưỡng 160 – mức “không lành mạnh” đối với toàn bộ dân cư.

Tại Ấn Độ, ô nhiễm không khí hiện được xác định là nguyên nhân hàng đầu gây tử vong sớm, trong đó khoảng 44% số ca tử vong có liên quan đến việc sử dụng nhiên liệu hóa thạch, đặc biệt là than đá. Trung Quốc, dù đã đạt được nhiều kết quả tích cực trong kiểm soát ô nhiễm tại các đô thị lớn như Bắc Kinh hay Thượng Hải, vẫn đang đối mặt tình trạng ô nhiễm nghiêm trọng tại nhiều khu công nghiệp và các thành phố cấp hai, nơi mô hình tăng trưởng còn phụ thuộc nặng nề vào năng lượng hóa thạch. Ngân hàng Thế giới (WB) cũng cảnh báo Bangladesh, Pakistan và Indonesia có nguy cơ trở thành những “điểm nóng” ô nhiễm mới do đô thị hóa nhanh, nhu cầu năng lượng gia tăng và năng lực quản lý môi trường còn hạn chế.

Ô nhiễm không khí không còn là vấn đề riêng của các quốc gia đang phát triển. Tại Bắc Mỹ và châu Âu, các đợt cháy rừng quy mô lớn ở Canada đã tạo ra những đám khói dày đặc bao phủ nhiều thành phố của Mỹ trong nhiều tuần. Các đô thị lớn như Paris, London, Milan hay nhiều trung tâm công nghiệp ở Đức và Ba Lan cũng thường xuyên hứng chịu các đợt ô nhiễm kéo dài do giao thông dày đặc, sưởi ấm bằng nhiên liệu hóa thạch và nắng nóng cực đoan.

WB ước tính, mỗi năm các quốc gia phải chi hàng tỷ USD cho chi phí y tế, tổn thất năng suất lao động và thiệt hại kinh tế do ô nhiễm không khí gây ra. Dù Liên minh châu Âu, Trung Quốc và nhiều nước đã triển khai các chính sách mạnh mẽ nhằm cải thiện chất lượng không khí, những nỗ lực này mới chỉ giúp kìm hãm phần nào xu hướng xấu đi, chứ chưa đủ để tạo ra sự đảo chiều rõ rệt.

Trong bối cảnh đó, các chuyên gia cảnh báo nếu thế giới không đạt được mục tiêu phát thải ròng bằng 0 vào năm 2050, những hệ lụy về môi trường, kinh tế và an sinh xã hội sẽ ngày càng nghiêm trọng. Quan trọng hơn, ô nhiễm không khí đã và đang tác động trực tiếp đến đời sống hằng ngày của hàng trăm triệu người. Vì vậy, kiểm soát ô nhiễm không khí đòi hỏi một cách tiếp cận toàn diện và quyết liệt hơn, từ chuyển đổi năng lượng, phát triển giao thông bền vững đến tăng cường hợp tác quốc tế và phổ cập công nghệ sạch một cách công bằng.

Nam Sơn (t/h)